

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาแผนการสอนกลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ตามความต้องการของชุมชนในอำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการของชุมชนในด้านอาชีพที่ต้องการให้บุตรหลานได้เรียน ศึกษาสภาพและปัญหาการจัดหลักสูตรกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพในงานเลือกที่เตรียมไปสู่อาชีพในส่วนที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ศึกษาความสอดคล้องของแผนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพในงานเลือกที่เตรียมไปสู่อาชีพกับความต้องการของชุมชน และปรับแผนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพในงานเลือกที่เตรียมไปสู่อาชีพให้สอดคล้องกับชุมชน โดยศึกษาในโรงเรียนปฏิบัติการศึกษาในกลุ่มบ้านแอ่น สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ ประชากรผู้ให้ข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ระดับ ป.5-6 จำนวน 18 คน และผู้ให้ข้อมูลหลักในท้องถิ่น ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กรรมการศึกษา 74 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบสอบถามและแบบตารางวิเคราะห์เนื้อหา ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้ใช้สถิติการหาค่าเฉลี่ยและการหาค่าร้อยละ

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้บริหารโรงเรียนทุกโรงเรียน เป็นเพศชาย ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน 2 คน อาจารย์ใหญ่ 3 คน ครูใหญ่ 1 คน ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาตรี และเคยเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการจัดหลักสูตรและการสอนกลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพ

ครูผู้สอนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง วุฒิกศษาระดับปริญญาตรีมีประสบการณ์การสอนอยู่ระหว่าง 11-15 ปี และมีประสบการณ์การสอนกลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพอยู่ระหว่าง 11-15 ปี และส่วนใหญ่เคยอบรมหลักสูตรกลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพ ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ผู้ให้ข้อมูลหลักในชุมชน ได้แก่ กำนัน 2 คน ผู้ใหญ่บ้าน 6 คน กรรมการศึกษาในโรงเรียน 6 คน และผู้ปกครองนักเรียน 60 คน ประกอบอาชีพ ทำไร่ ทำนา มีอายุระหว่าง 31-40 ปี การศึกษาอยู่ในระดับต่ำกว่าประถมศึกษา และต้องการให้บุตรหลานได้เรียนต่อในสายสามัญต่อไป

2. ความต้องการของท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอนงานที่เตรียมเข้าสู่อาชีพ

ท้องถิ่นในเขตบริการโรงเรียนปฏิรูปการศึกษาในกลุ่มบ้านแอ่น สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอคอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ ส่วนใหญ่ต้องการให้ทางโรงเรียนจัดการเรียนการสอน งานเกษตร ซึ่งได้แก่ การปลูกพืช การเกษตรอื่น ๆ คือ การเพาะเห็ดชนิดต่าง ๆ การทำไร่นาสวนผสม การประมง การเลี้ยงสัตว์ แขนงงานบ้าน ซึ่งได้แก่ งานอาหารและโภชนาการ งานเสื้อผ้า และงานอาชีพอื่น ๆ ซึ่งได้แก่ งานอุตสาหกรรมย่อยในท้องถิ่น ส่วนงานที่ชุมชนต้องการแต่ทางโรงเรียนยังไม่ได้บรรจุไว้ในแผนการสอน คือ งานไฟฟ้า วิทยุ เครื่องยนต์ งานเครื่องปั้นดินเผาและงานเสริมสวยและส่งเสริมความงาม วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้นที่ทางชุมชนต้องการแต่ทางโรงเรียนยังไม่ได้บรรจุไว้ในแผนการสอนคือ ความต้องการให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติกับสถานประกอบการ แหล่งวิทยาการในท้องถิ่น รวมทั้งการเชิญวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้ โดยเน้นความรู้ในการจำหน่ายผลผลิตหรือการตลาดและเทคนิคใหม่ในการผลิตและวิธีการและขั้นตอนการผลิต เพื่อให้นักเรียนสามารถประกอบอาชีพได้ในอนาคต

3. การจัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น

การจัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับท้องถิ่น พบว่า โรงเรียนได้ดำเนินการจัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับท้องถิ่นโดยสำรวจความต้องการของท้องถิ่น และศึกษาศักยภาพของโรงเรียนและบุคลากรในโรงเรียนมีการกระตุ้นให้ครูผู้สอนเห็นความสำคัญของการจัดทำแผนการสอนให้สอดคล้องกับชุมชน รวมทั้งส่งเสริมให้คณะครูได้เข้ารับการฝึกอบรมค้นคว้าหาความรู้จากสื่อต่าง ๆ แต่ยังคงพบว่า ครูไม่สามารถจัดทำแผนการสอนให้สอดคล้องกับชุมชนได้ในเรื่องของการปรับเนื้อหาและกิจกรรมดังนี้ การจัดสอนงานไฟฟ้า วิทยุ เครื่องยนต์ งานเครื่องปั้นดินเผา และงานเสริมสวยและส่งเสริมความงาม เนื่องจากครูขาดความชำนาญ ขาดวัสดุอุปกรณ์ในการสอนงานดังกล่าว ในเรื่อง กิจกรรมการเรียนการสอนพบว่า ครูไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับชุมชนดังนี้คือ การให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติกับสถานประกอบการ การใช้แหล่งวิทยาการในท้องถิ่น รวมทั้งการเชิญวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้ เนื่องจากครูขาดวิธีการดำเนินงานที่เป็นระบบ ครูเห็นความยุ่งยากในการดำเนินการตามความต้องการของท้องถิ่น และขาดผู้ให้คำแนะนำปรึกษา

4. ความสอดคล้องของแผนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพกับความต้องการของชุมชน

ความสอดคล้องของแผนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพกับความต้องการของชุมชนนั้น แบ่งเป็นด้านคุณลักษณะของนักเรียนด้านเนื้อหาและรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กำหนดไว้ในแผนการสอนกับความต้องการของชุมชนดังนี้

ในด้านคุณลักษณะของนักเรียนคือ ฝึกปฏิบัติงานโดยมุ่งให้นักเรียนมีนิสัยรักงาน เห็นประโยชน์ของการทำงาน ทำงานเป็น ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีการปรับปรุงผลงานและกระบวนการทำงานให้ดีขึ้นอยู่เสมอ และมีพื้นฐานในการประกอบอาชีพ ซึ่งคุณลักษณะดังที่กล่าวมานั้นทางโรงเรียนได้บรรจุไว้ในแผนการสอนพบว่า สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

สำหรับความสอดคล้องในด้านเนื้อหา นั้น โรงเรียนได้บรรจุเนื้อหาดังต่อไปนี้ไว้ในแผนการสอน แขนงงานบ้าน กลุ่มงานอาหารและโภชนาการ ซึ่งได้แก่ อาหารตามเทศกาลของท้องถิ่น การถนอมอาหาร ขนมไทย เครื่องดื่ม กลุ่มงานเสื้อผ้า ได้แก่ งานตัดเย็บ งานปักมือ งานซ่อมแซมและดัดแปลงเสื้อผ้า แขนงงานเกษตร กลุ่มการปลูกพืช ซึ่งได้แก่ การทำสวนผัก การทำสวนผลไม้ การปลูกพืชไร่ การปลูกไม้ดอกไม้ประดับ กลุ่มงานเลี้ยงสัตว์ ซึ่งได้แก่ การเลี้ยงสัตว์น้ำครึ่งบกครึ่งน้ำ การเลี้ยงสัตว์น้ำครึ่งบกครึ่งน้ำ การเลี้ยงสัตว์ปีก การเลี้ยงสัตว์เล็ก กลุ่มงานเกษตรอื่น ๆ ซึ่งได้แก่ การเพาะเห็ดต่าง ๆ การทำไร่นาสวนผสม แขนงงานช่างประดิษฐ์ กลุ่มงานประดิษฐ์ต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ งานแกะสลัก แขนงงานช่าง ได้แก่ งานจักสาน งานถักทอ แขนงงานอาชีพอื่น ๆ ได้แก่ งานอุตสาหกรรมย่อยในท้องถิ่น ส่วนงานที่ยังไม่สอดคล้องกับชุมชนคือ งานไฟฟ้า วิทยุ เครื่องยนต์ งานเครื่องปั้นดินเผา และงานเสริมสวยและส่งเสริมความงาม

ส่วนความสอดคล้องในด้านรูปแบบของกิจกรรมการเรียนการสอนที่โรงเรียนยังจัดไม่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนคือ การใช้แหล่งวิทยาการในชุมชน การเชิญวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้ และให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติกับสถานประกอบการ ส่วนความสอดคล้องที่โรงเรียนได้บรรจุไว้ในแผนการสอนตรงกับความต้องการของชุมชนคือ การให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง

5. การปรับแผนการสอนกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพให้สอดคล้องกับชุมชน

การปรับแผนการสอนกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพให้สอดคล้องกับชุมชนหมายถึง การนำแผนการสอนกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพในงานเลือกที่เตรียมเข้าสู่อาชีพมาเทียบเคียงเนื้อหา กับความต้องการของชุมชนจากแบบสอบถาม เพื่อหาความสอดคล้องในส่วนของคุณลักษณะ เนื้อหา และกิจกรรมการเรียนการสอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 พบว่า ในด้านลักษณะของนักเรียนซึ่งได้แก่ การทำงานเป็น คือ มีทักษะในการใช้มือ เครื่องมือ มีทักษะในกระบวนการทำงาน มีทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีนิสัยรักการทำงาน ปรับปรุงงานอยู่เสมอ มีพื้นฐานในการประกอบอาชีพและสำรวจความถนัดของตน ซึ่งคุณลักษณะดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น ในแผนการสอนของครูพบว่า ครูได้บรรจุไว้ในแผนการสอนทุก ๆ คุณลักษณะ และจากการสำรวจความต้องการชุมชนก็พบว่า ชุมชนต้องการให้นักเรียนมีลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งพบว่า มีความสอดคล้องกันกับคุณลักษณะที่ได้บรรจุไว้ในแผนการสอนของครู

ความสอดคล้องในด้านเนื้อหาทั้ง 5 แขนงงาน ซึ่งประกอบด้วยแขนงงานบ้าน กลุ่มงานอาหารและโภชนาการ ได้แก่ อาหารตามเทศกาลของท้องถิ่น การถนอมอาหาร ขนมไทย เครื่องดื่ม กลุ่มงานเสื้อผ้า ได้แก่ งานตัดเย็บเสื้อผ้า งานปักมือ งานซ่อมแซมและดัดแปลงเสื้อผ้า แขนงงานเกษตร ได้แก่ การทำสวนผัก การปลูกไม้ดอกไม้ประดับ การทำสวนผลไม้ กลุ่มงานเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ การเลี้ยงสัตว์น้ำครึ่งบกครึ่งน้ำ การเลี้ยงสัตว์ปีก การเลี้ยงสัตว์เล็ก กลุ่มงานเกษตรอื่น ๆ ได้แก่ การเพาะเห็ดต่าง ๆ การทำไร่นาสวนผสม แขนงงานช่างประดิษฐ์ ได้แก่ งานประดิษฐ์เศษวัสดุเหลือใช้ในท้องถิ่น งานแกะสลัก แขนงงานช่าง ได้แก่ งานไฟฟ้า วิทยุ เครื่องยนต์ งานจักสาน งานเครื่องปั้นดินเผา งานถักทอ งานอาชีพอื่น ๆ ได้แก่ งานเสริมสวย และส่งเสริมความงาม งานอุตสาหกรรมย่อยในท้องถิ่น การทำไม้กวาด การทำที่มุงหลังคาจากพืช การทำปลาแห้ง ปลาหย่าง การทำลำไยอบแห้ง แขนงงานดังได้กล่าวมาแล้วพบว่า งานส่วนใหญ่ที่ครูบรรจุไว้ในแผนการสอนสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ยกเว้นงาน ไฟฟ้า วิทยุ เครื่องยนต์ งานเครื่องปั้นดินเผา ที่ชุมชนต้องการแต่ทางโรงเรียนไม่ได้บรรจุไว้ในแผนการสอน ส่วนงานที่ชุมชนไม่ต้องการแต่ครูบรรจุไว้ในแผนการสอนคือ งานการทำไม้กวาด และการทำที่มุงหลังคาจากพืช

ส่วนกิจกรรมการเรียนการสอน ชุมชนต้องการให้ทางโรงเรียนจัดการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งวิทยาการในชุมชน ดังนั้นจึงได้ปรับแผนการสอนให้สอดคล้องกับชุมชน โดยปรับในเรื่องเนื้อหาที่ยังไม่สอดคล้อง ดังได้กล่าวไว้แล้วนั้น และในเรื่องกิจกรรมการเรียนการสอนได้นำแหล่งวิทยาการที่มีอยู่ในท้องถิ่น ซึ่งได้แก่ ทรัพยากรบุคคล คือ บุคคลที่มีความรู้ ความชำนาญทางด้านสาขาอาชีพต่าง ๆ และทรัพยากรทางธรรมชาติ เช่น แม่น้ำปิง ป่าไม้ รวมทั้งทรัพยากรทางสังคมคือ วัฒนธรรม ประเพณีในท้องถิ่น และยังได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนจากแหล่งวิทยาการนอกท้องถิ่นแต่เป็นที่ต้องการของชุมชนคือ สถานประกอบการต่าง ๆ เช่น โรงอบลำไย แหล่งผลิตสิ่งทอต่าง ๆ แหล่งผลิตเครื่องปั้นดินเผา

อภิปรายผล

1. การจัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน แยกอภิปรายดังนี้

1.1 ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์

ครูได้บรรจุคุณลักษณะของนักเรียนในเรื่อง การทำงานเป็น มีนิสัยรักการทำงาน และปรับปรุงงานอยู่เสมอ ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวได้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนที่ต้องการให้นักเรียนทำงานเป็น มีนิสัยรักการทำงาน และปรับปรุงงานอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับคุณสมบัติของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) กลุ่มการเรียนรู้และพื้นฐานอาชีพได้มุ่งเน้นให้นักเรียนมีคุณสมบัติในการทำงานเป็น ซึ่งประกอบด้วยการมีทักษะในการใช้มือ และเครื่องมือทำงาน มีทักษะในกระบวนการทำงาน และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ คุณสมบัติที่ต้องการเน้นอีกประการหนึ่งคือ การมีนิสัยรักการทำงาน ซึ่งประกอบด้วย คุณสมบัติที่เป็นพื้นฐานดังนี้ มีความรู้ความสามารถในการทำงาน มีความสนใจที่จะทำงานและมีนิสัยในการทำงานคือ มีความรับผิดชอบ ความประหยัด ขยัน อดทน ละเอียดถี่ถ้วน มีระเบียบ ซื่อสัตย์ และพึ่งตนเองได้ ยังสามารถวิเคราะห์งานเพื่อหาข้อบกพร่องหรือหาวิธีการทำให้งานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น หาทางเลือกในการแก้ปัญหาและเลือกทางเลือก แล้วนำทางเลือกมาปรับปรุงการทำงานและผลงานซึ่งเป็นคุณสมบัติของการปรับปรุงงานที่หลักสูตรต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดคุณสมบัติที่ต้องการเน้นนี้จะต้องให้ได้ลงมือปฏิบัติจริงและเน้นการปรับปรุงงานอยู่เสมอ และควรสอนความรู้ที่เกี่ยวข้องแทรกเข้าไปในขณะปฏิบัติงาน เพื่อเป็นหลักในการทำงานและพัฒนาตนเองในการปฏิบัติงานนั้น จะต้องดูทั้งกระบวนการในการทำงานและผลงานที่เกิดขึ้นจากหลักการดังกล่าวพบว่า ครูได้นำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน กลุ่มการเรียนรู้พื้นฐานอาชีพได้ตรงกับหลักการของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) รวมทั้งได้แก้ไขพฤติกรรมของนักเรียนในขณะปฏิบัติงานด้วย ซึ่งจะทำให้นักเรียนทำงานเป็น มีนิสัยรักการทำงานและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อวยพร ศรีภา (2534, หน้า 148) และอัจฉรา จิตรวงศ์นันท์ (2539, หน้า 130) พบว่า ครูผู้สอนกลุ่มการเรียนรู้พื้นฐานอาชีพส่วนใหญ่ใช้วิธีสอนให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริงมากที่สุด

1.2 ความรู้ด้านอาชีพ

ผลการวิจัยพบว่า งานที่โรงเรียนบรรจุไว้ในแผนการสอนและสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนดังนี้ แขนงงานบ้าน กลุ่มงานอาหารและโภชนาการ ซึ่งได้แก่ อาหารตามเทศกาลของท้องถิ่น การถนอมอาหาร ขนมไทย เครื่องดื่ม กลุ่มงาน เสื้อผ้า ได้แก่ งานตัดเย็บ งานปักมือ งานซ่อมแซมและดัดแปลงเสื้อผ้า แขนงงานเกษตร กลุ่มการปลูกพืช ซึ่งได้แก่ การทำสวนผัก การทำสวนผลไม้ การปลูกพืชไร่ การปลูกไม้ดอกไม้ประดับ กลุ่มงานเลี้ยงสัตว์ ซึ่งได้แก่

การเลี้ยงสัตว์น้ำ - ครึ่งบกครึ่งน้ำ การเลี้ยงสัตว์ปีก การเลี้ยงสัตว์เล็ก กลุ่มงานเกษตรอื่น ๆ ซึ่งได้แก่ การเพาะเห็ดต่าง ๆ การทำไร่นาสวนผสม แขนงงานช่างประดิษฐ์ กลุ่มงานประดิษฐ์ต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ งานประดิษฐ์เศษวัสดุเหลือใช้ในท้องถิ่น กลุ่มงานประดิษฐ์ ที่เป็นเอกลักษณ์ไทย ได้แก่ งานแกะสลัก แขนงงานช่าง ได้แก่ งานจักสาน งานถักทอ แขนงงานอาชีพอื่น ๆ ได้แก่ งานซื้อขายบริการ งานอุตสาหกรรมย่อยในท้องถิ่น คือ การทำปลาแห้ง ปลาแห้ง การทำลำไยอบแห้ง ส่วนงานที่ยังไม่สอดคล้องกับชุมชนคือ ชุมชนต้องการแต่ทางโรงเรียนไม่ได้บรรจุไว้ในแผนการสอนคือ แขนงงานช่าง ได้แก่ งานไฟฟ้า วิทยุ เครื่องยนต์ งานเครื่องปั้นดินเผา และแขนงงานอาชีพอื่น ๆ ได้แก่ งานเสริมสวยและส่งเสริมความงาม ส่วนงานที่ทางโรงเรียนบรรจุไว้ในแผนการสอน แต่ชุมชนไม่ต้องการคือ แขนงงานอาชีพอื่น ๆ คือ งานอุตสาหกรรมย่อยในท้องถิ่นในเรื่องการทำไม้กวาด และการทำที่มุงหลังคาจากพืช ผลการวิจัยพบว่า ครูไม่สามารถจัดบรรจุงานที่ชุมชนต้องการไว้ให้สอดคล้องกับชุมชนเนื่องจาก ขาดความรู้ความสามารถในเรื่องนั้น ๆ และขาดสื่ออุปกรณ์จึงทำให้ตัดเนื้อหาเรื่องนั้นออกไป โดยนำเอาเรื่องที่ครูถนัดและง่ายต่อการจัดการเรียนการสอน นั้นแสดงว่า ครูยังยึดตัวเองเป็นศูนย์กลางอยู่ ซึ่งในงานวิจัยของ จุรีรัตน์ แผลงศร (2531, หน้า 41) ครูผู้สอนมีงานพิเศษที่จะต้องรับผิดชอบมากจนทำให้ไม่สามารถดำเนินการจัดการเรียนการสอนได้เป็นไปตามกระบวนการให้ครบทุกขั้นตอน แสดงให้เห็นว่า ถึงแม้ครูจะเข้าใจการนำหลักสูตรไปใช้ แต่เมื่อมีปัญหาและอุปสรรคเกิดขึ้น จึงทำให้การจัดการเรียนการสอนไม่เป็นไปตามหลักสูตร จากการวิจัยของ อัจฉรา จิตรวงศ์นันท์ (2539, หน้า 137) พบว่า ครูต้องการแหล่งข้อมูลสำหรับค้นคว้าเนื้อหาเพิ่มเติม และเห็นความสำคัญและคุณค่าของการนำแหล่งความรู้ในชุมชนมาใช้ในการเรียนการสอน นอกจากนั้นในแผนการสอน คู่มือครูและเอกสารต่าง ๆ ก็ยังสนับสนุนและชี้ให้เห็นประโยชน์ของการใช้แหล่งความรู้ในชุมชน รวมทั้งการเชิญวิทยากรภายนอกมาสอน ทำให้นักเรียนได้รับประโยชน์และความรู้โดยตรงที่จะนำไปใช้ได้จริง นักเรียนตั้งใจเรียน มีความกระตือรือร้นมากขึ้น และยังทำให้ครูได้รับความรู้ เทคนิคต่าง ๆ เพิ่มขึ้นจากวิทยากรที่เชิญมาสอน (วัฒนา ชูเดช, 2535, หน้า, 120) จากการวิจัยพบว่า ครูให้ความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เป็นไปตามความเปลี่ยนแปลงของสังคมปัจจุบัน มีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ จากการค้นคว้าเอกสารและฝึกอบรม แต่ยังมีปัญหาในการดำเนินการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำวิทยากรและแหล่งวิทยาการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จึงแก้ปัญหาโดยการจัดการเรียนการสอนเองในโรงเรียน

1.3 รูปแบบของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนได้บรรจุรูปแบบของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับชุมชนดังนี้ ให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ส่วนที่ไม่สอดคล้องกับชุมชนคือ โรงเรียนไม่ได้บรรจุไว้ในแผนการสอน แต่ชุมชนต้องการคือ การใช้แหล่งวิทยาการในชุมชน การเชิญวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้และให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติกับสถานประกอบการ ซึ่งตรงกับหลักการของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ที่ส่งเสริมให้ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร โดยเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นสามารถจัดทำรายละเอียดเนื้อหาและกิจกรรมที่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น แต่จากการศึกษาสภาพและปัญหาพบว่า โรงเรียนไม่สามารถจัดการสอนงานอาชีพบางงานได้ เนื่องจากไม่มีวุฒิทางการศึกษาเกี่ยวกับการงานและพื้นฐานอาชีพ และไม่มีความรู้หรือความถนัด จึงทำให้ครูไม่สามารถสอนงานตามความสอดคล้องของชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัจฉรา จิตวงศ์นันท์, 2539, หน้า 126) ครูได้ให้ข้อเสนอแนะและวิธีแก้ปัญหาเมื่อเชิญวิทยากรในท้องถิ่นที่มีความรู้ความสามารถรวมกิจกรรมการเรียนการสอนโดยให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า ควรมีแนวดำเนินการเชิญวิทยากรท้องถิ่นมาร่วมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ที่ส่งเสริมให้โรงเรียนประถมศึกษาให้แหล่งความรู้ในชุมชนให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอนและสอดคล้องกับท้องถิ่นรวมทั้งใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด วิทยากรจะเป็นผู้ถ่ายทอดประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ตนเองปฏิบัติอยู่แก่ นักเรียน นับเป็นการสืบทอดพื้นฐานอาชีพของท้องถิ่น และนำทรัพยากรที่มีในท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่

2. การพัฒนาแผนการสอนให้สอดคล้องกับชุมชน

จากการศึกษาสภาพการจัดทำหลักสูตรและแผนการสอน พบว่า ครูผู้สอนมีความพยายามพัฒนาหลักสูตรกลุ่มการงานพื้นฐานอาชีพ เพื่อเป็นหลักสูตรท้องถิ่นให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน โดยมีการสำรวจความต้องการของชุมชน ศึกษาเอกสารต่าง ๆ รวมทั้งมีการวิเคราะห์หลักสูตร แต่จากการศึกษาปัญหาการจัดทำหลักสูตรและแผนการสอน พบว่า ครูมีปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ไม่สามารถปรับแผนให้สอดคล้องกับชุมชนได้เป็นบางส่วน เนื่องจากสาเหตุหลายประการ และที่สำคัญคือ ขาดการพัฒนาหลักสูตรและแผนการสอนที่เป็นระบบโดยอาศัยยุทธศาสตร์ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและในขณะเดียวกัน ครูต้องวิเคราะห์หลักสูตรและกำหนดแนวทางการพัฒนาหลักสูตรว่าจะสามารถปรับไปในทิศทางใด ดังต่อไปนี้คือการปรับกิจกรรม ปรับเนื้อหา ปรับปรุงสื่อ ทำสื่อใหม่ หรือเพิ่มเติมรายวิชาใหม่ หลังจากนั้นจึงกำหนดแนวทางการจัดการเรียนรู้และจัดทำเป็นแผนการสอน และนำแผนการสอนสู่การปฏิบัติจริง

(กรมวิชาการ 2539, หน้า 3) จึงได้ปรับแผนการสอนให้สอดคล้องกับชุมชน โดยอาศัยยุทธศาสตร์ดังกล่าวคือ วิเคราะห์สภาพและปัญหาภายในท้องถิ่นและศึกษาความต้องการของท้องถิ่น แล้วนำมาปรับแผนให้สอดคล้องกับชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สวัสดิ์ อุทรานันท์ (2532, หน้า 311) ที่ว่า หลักสูตรที่สร้างขึ้นมามีจำเป็นต้องมีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาและสนองความต้องการของสังคมที่ใช้หลักสูตรนั้น ๆ และในการพัฒนาหลักสูตรได้มีการยอมรับว่า สมควรจะให้ผู้ใช้หลักสูตรมีส่วนร่วมที่ว่า หลักสูตรระดับชาติมีไว้เพื่อให้ผู้ใช้ในระดับต่าง ๆ ที่รองลงไปได้นำไปปรับและขยายให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นในแต่ละท้องถิ่น โดยครูผู้สอนนำมาจัดทำเป็นแผนการสอน เพื่อที่จะนำหลักสูตรไปใช้ในระดับห้องเรียนอีกต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ก. ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการศึกษาการพัฒนาแผนการสอนกลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ตามความต้องการของชุมชนในอำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ ดังได้วิเคราะห์ สรุปผลและอภิปรายผลแล้ว ผู้วิจัยได้พบเห็นประเด็นที่น่าสนใจ จึงนำมาเสนอแนะเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาในการดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องและสนองความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น ซึ่งเป็นวิธีการพัฒนาหลักสูตรในระดับโรงเรียนดังนี้

1. ในการจัดการศึกษานั้น จะต้องดึงเอาประเด็นที่สำคัญในท้องถิ่น เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรม ประเพณี รวมทั้งทรัพยากรธรรมชาติเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน เพื่อที่จะทำให้เด็กมีความภูมิใจกับท้องถิ่นของตน พร้อมทั้งสร้างสรรค์และมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคม

2. ในการจัดการศึกษาในงานอาชีพที่มีอยู่ในท้องถิ่น ควรนำเอาเทคนิควิธีการที่สามารถแก้ปัญหาของอาชีพให้มีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนางานอาชีพในแต่ละท้องถิ่นให้มีคุณค่ายิ่งขึ้น

ข. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยขอเสนอแนวทางเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาแผนการสอนกลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพในงานเลือกเพื่อเตรียมเข้าสู่อาชีพให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนในระดับโรงเรียน

2. ควรมีการวิจัยเพื่อหารูปแบบและแนวทางการใช้แหล่งวิทยาการในท้องถิ่นเพื่อให้เห็นคุณค่าและความสำคัญของอาชีพที่มีอยู่ในท้องถิ่น